

MG-104

March-2024

B.Ed., Sem.-IV**B-105 : Pedagogy of School Subject : Social Science****Time : 2½ Hours]****[Max. Marks : 70**

1. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) બ્રેઈન સ્ટોર્મિંગ એટલે શું? બ્રેઈન સ્ટોર્મિંગના સોપાનો તથા લાભ વિગતે ચર્ચો.
- (2) રોલ પ્લે પ્રયુક્તિનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરી, રોલ પ્લે પ્રયુક્તિનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ વિગતે સમજાવો.

અથવા

- (1) એડવાન્સ ઓર્ગેનાઈઝર મોડલના ધ્યેયો જણાવી તેના સોપાનો વિગતે ચર્ચો.
- (2) પ્રશ્ન પ્રયુક્તિની નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચા કરો :
- ઉદ્દેશો – પ્રશ્નોના પ્રકાર – સારા પ્રશ્નોના લક્ષણો

2. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) અનુબંધની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી સામાજિક વિજ્ઞાનનો અર્થશાસ્ત્ર, ભાષા અને મનોવિજ્ઞાન સાથેનો અનુબંધ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (2) સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડની સજાવટ જણાવી સામાજિક વિજ્ઞાનના અધ્યાપનમાં સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડની ઉપયોગિતા ચર્ચો.

અથવા

- (1) ‘સામાજિક વિજ્ઞાનના અધ્યાપનની અસરકારકતા અને સફળતાનો આધાર સામાજિક વિજ્ઞાનના શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજ્જતા પર છે’. – વિધાનની યથાર્થતા વિગતે સ્પષ્ટ કરો.
- (2) સામાજિક વિજ્ઞાન મંડળનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરી સામાજિક વિજ્ઞાન મંડળમાં આચાર્ય અને શિક્ષકની ભૂમિકા વિગતે ચર્ચો.

3. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) પાઠ્યપુસ્તકના મૂલ્યાંકન માટેના માપદંડો જણાવી ધોરણ-9ના સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયના વર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકનું મૂલ્યાંકન કરો.
- (2) અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યક્રમની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી સારા અભ્યાસક્રમના લક્ષણો વિગતે ચર્ચો.

અથવા

- (1) નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોનું સ્વરૂપ જણાવી નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નાના લાભ અને મર્યાદાઓ ચર્ચા.
- (2) મૂલ્યાંકનનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરી મૂલ્યાંકનના ઉપકરણ તરીકે ઓળખ્યાદી અને સંગૃહિત પ્રગતિપત્રક વિગતે સમજાવો.

4. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો ઉત્તર આપો :

14

- (1) ભારતનાં મુખ્ય પ્રાકૃતિક વિભાગો જણાવી ભારતનાં દ્વીપકલ્પીય ઉચ્ચ પ્રદેશનાં એક ભાગ તરીકે 'માળવાના ઉચ્ચ પ્રદેશ' તથા 'દખ્ખણનાં ઉચ્ચ પ્રદેશ'ની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.
- (2) અજંતા, ઈલોરા અને એલિફન્ટાની ગુફાઓનો વિસ્તૃત પરિચય આપો.

અથવા

- (1) શક્તિ સ્રોતના બિનપરંપરાગત સંસાધનો જણાવી કોઈ બે સંસાધનો વિશે વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
- (2) પૃથ્વીની રચના વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.

5. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાતના ઉત્તર આપો :

14

- (1) સોશ્યલ ઈન્કવાયરી મોડલનો અર્થ જણાવો.
- (2) ફિલ્ડ ટ્રીપનાં લાભ જણાવો.
- (3) રોલ પ્લે પ્રયુક્તિની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (4) શિક્ષક માટે સેવાકાલીન તાલીમનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (5) સામાજિક વિજ્ઞાનખંડની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (6) સામાજિક વિજ્ઞાન મંડળના ઉદ્દેશો જણાવો.
- (7) અભ્યાસક્રમનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (8) પાઠ્યપુસ્તકની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (9) સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં પ્રાયોગિક પરીક્ષાનાં કોઈ બે ઉદાહરણ આપો.
- (10) ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં કઈ-કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
- (11) સ્થાપત્ય એટલે શું ?
- (12) ભૂમિગત જળનાં ઉપયોગો જણાવો.

MG-104

March-2024

B.Ed., Sem.-IV

B-105 : Pedagogy of School Subject : Social Science

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

1. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) What is brain storming ? Discuss in detail the steps and advantages of brain storming.
- (2) Clarify the importance of role play technique and explain in detail the use of role play technique in classroom.

OR

- (1) State the aims of advance organizer model and discuss in detail its steps.
- (2) Discuss the following points to be kept in mind about questioning technique :
- aims - types of questions - characteristics of good questions

2. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) Clarify the concept of correlation and explain with illustration the correlation of social science with economics, language and psychology.
- (2) State the arrangement of social science room and discuss the utilities of social science room in teaching of social science.

OR

- (1) 'Professional efficiency of a social science teacher is based on effectiveness and success of teaching of social science', – Clarify the validity of the statement in detail.
- (2) Clarify the importance of social science club and discuss in detail the role of the teacher and principal in social science club.

3. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) State the criteria of textbook evaluation and evaluate the present textbook of social science subject of standard-9.
- (2) Clarify the concept of syllabus and curriculum and discuss in detail the characteristics of good curriculum.

OR

- (1) State the format of essay type questions and discuss the advantages and limitations of essay type questions.
- (2) Clarify the importance of evaluation and explain in detail about checklist and cumulative record as an evaluation tool.

4. Answer any **one** set of questions :

14

- (1) State the major physiographic regions of India and describe the characteristics of 'Malwa Plateau' and 'Deccan Plateau' as a part of peninsular plateau of India.
- (2) Give detailed introduction about Ajanta, Ellora and Elephanta caves.

OR

- (1) State the non-conventional energy resources and give the detailed explanation of any two resources.
- (2) Give the detailed information about structure of the earth.

5. Answer any **seven** from the following questions :

14

- (1) What is the meaning of social inquiry model ?
 - (2) State advantages of field trip.
 - (3) State the limitations of role play technique.
 - (4) State the importance of In-service training for teacher.
 - (5) State the activities of social science room.
 - (6) State the aims of social science club.
 - (7) State the importance of curriculum.
 - (8) State the limitations of textbook.
 - (9) Give any two examples of practical exam in social science subject.
 - (10) Which things are included in the election process ?
 - (11) What is sculpture ?
 - (12) State the uses of grounded water.
-